

ÜLDHARIDUSE RIIKLIKE ÕPPEKAVADE AJAKOHASTAMINE

Merlin Linde
nõunik
üldhariduspoliitika osakond

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

SIHTIDE SEADMINE
RIIKLIKE
ÕPPEKAVADE
ARENDAMISEKS

QUO VADIS, RIIKLIK ÕPPEKAVA?

Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035:

Eesmärk: Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut.

Üldeesmärgi saavutamist toetavad kolm strateegilist eesmärki:

1. Õpivõimalused on valikurohked ja kättesaadavad ning haridussüsteem võimaldab sujuvat liikumist haridustasemete ja -liikide vahel.

2. Eestis on pädevad ja motiveeritud õpetajad ja koolijuhid, mitmekesine õpikeskkond ning õppijast lähtuv õpe.

3. Õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele.

ÕPPEKAVAARENDUS HAK 2021-2035 VALGUSES

Õppekavade arendamise lähtekohad kuni 2035:

- Vajadus õppekavade järele, mis tuginevad kaasaegsele arengu ja õppimise **teaduslikule käsitlusele**
- **Formaal- ja mitteformaalõppe lõimimine**, sh mujal omandatud teadmiste arvestamine õppekava täitmisena
- **Personaalsed õpirajad** ehk võimalus valida õppetegevusi oma huvidest ja plaanidest lähtuvalt
- **Muukeelsete õppijate** juhtumipõhine toetamine
- Erinevate õpiteede võrdne väärtustamine
- Keskkharidusõppes osalejate hulga suurendamine ja selle suurem paindlikkus/mitmekesisus; **üld- ja kutsehariduse lõimimine**
- Loodus- ja täppisteaduste populariseerimine (eriti tüdrukute hulgas) ja õppekava vastavus **tööturu/maailma muutustele ja vajadustele**

RIIKLIKE ÕPPEKAVADE ARENDAMISE PROTSESS

MIS? KES? MIKS? KUIDAS? MILLAL?

Riiklik õppekava kui...

- ...**ühiskondlik kokkulepe** ehk ühiskonna jagatud arusaam sellest, milliste oskuste, teadmiste ja hoiakutega inimeseks kujunemist koolis toetama peaks
- ...**haridusstandard** ehk ühiskondlikult kokku lepitud visiooni kirjeldamine väljundipõhiselt – õpitulemustena
- ...**teaduspõhine dokument** ehk valdkondlike ekspertide ja teadlaste koostöös valmiv dokument
- ...**õigusruumi looja** ehk põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse rakendusakt, mis sõnastab õpilase, õpetaja ja kooli õigused ja kohustused nende vahelises pedagoogilises suhtes
- ...**poliitiline dokument** ehk dokument, mille võtab vastu Vabariigi Valitsus ning mis paratamatult lehvib poliitiliste tõmbetuulte käes

MAAILM ON PIDEVAS MUUTUMISES JA ÕPPEKAVAD SEETÕTTU PIDEVAS ARENDUSTÖÖS

2010. ja 2011. aastal võttis Vabariigi Valitsus vastu praegu kehtivad riiklikud õppekavad: põhikooli riiklik õppekava, põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava ja gümnaasiumi riiklik õppekava

2014. aastani monitooriti uusi õpitulemusi ning uuringutest ja tagasisidest lähtuvalt muudeti õppekavu

2016. aastal koostati lähteülesanne riiklike õppekavade järgmiseks arendusprotsessiks

2021. aastal otsustati viia 4 aastat kestnud arendustöö lõpuni ning alata ettevalmistused uue õppekava arendamiseks

MAAILM ON PIDEVAS MUUTUMISES JA ÕPPEKAVAD SEETÕTTU PIDEVAS ARENDUSTÖÖS

2010. ja 2011. aastal võttis Vabariigi Valitsus vastu praegu kehtivad riiklikud õppekavad: põhikooli riiklik õppekava, põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava ja gümnaasiumi riiklik õppekava

2014. aastani monitooriti uusi õpitulemusi ning uuringutest ja tagasisidest lähtuvalt muudeti õppekavu

2016. aastal koostati lähteülesanne riiklike õppekavade järgmiseks arendusprotsessiks

2021. aastal otsustati viia 4 aastat kestnud arendustöö lõpuni ning alata ettevalmistused uue õppekava arendamiseks

LÄHTEÜLESANNE RIIKLIKE ÕPPEKAVADE AJAKOHASTAMISEKS

Õppekavade arendamise eesmärkideks seati:

- 1) õppekavade üldosades toodud rõhuasetuste (sh üldpädevuste) integreerimine aineõppesse;
- 2) ainekavade ülekoormatuse vähendamine;
- 3) rõhuasetuse liikumine sisendipõhise õppimise korraldamiselt väljundipõhisele õppele;
- 4) kaasava ja eri tasemetel lihtsustatud õppe eesmärkide ja käsituse seostamine riiklike õppekavade eesmärkide ja käsitusega.

LÄHTUMINE OLEMASOLEVAST ÕIGUSRUUMIST

§ 3. Põhikooli sihiseade (1) Põhikoolil on nii hariv kui ka kasvataj ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonna (2) Põhikoolis on õpetuse ja kasvatus põhitaotlus tagi: § 7. Õppekeskkond (1) Õppekeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. (2) Gümnaasium korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele. (3) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel osaleb kogu koolipere. Õppekeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsusd ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone. (4) Sotsiaalse ja vaimse keskkonda luuakse vastastikusel lugupidamisel õpetajate, kooli juhtkonna ning te	§ 4. Põdevused (1) Riikliku õppekava tähenduses on põdevus teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida. § 11. Õppekorralduse alused (1) Õpilase minimaalne õppekoormus gümnaasiumi jooksul on 96 kursust (1 kursust on 35 õppetundi). (2) Eesti õppekeele klassis või klassis tagab kool oma õppekavaga eestikeelse õppe vähemalt 60% ulatuses gümnaasiumiastmetele kehtestatud väikseimast lubatud õppemahust, kusjuures eesti kirjandust, eesti ajalugu, ühiskonnaõpetust, muusikat ja geograafiat tuleb õpetada eesti keeles. [RT I, 20.09.2011, 1 - jõust. 23.09.2011] (3) Õpilase õppekoormusesse kuuluvad kõik §-s 9 loetletud kohustuslikud kursused, arvestades võimalust valida kitsa ja laia matemaatika vahel ning erisusi juhul, kui kooli õppekava kohaselt õpitakse eesti keelt teise keelena.	si. Põdevuste kujundamist kirjeldatakse kooli anikuks kasvamisel. Üldpõdevused kujunevad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli ja isukohast, tajuda ja väärtustada oma seotust
§ 5. Individuaalne õppekava (1) Lihtsustatud õppes rakendatakse individuaalset õppe (2) Individuaalne õppekava koostatakse kõigile lihtsustat järgi, ning kõigile toimetuleku- või hoolitusõppele olevatele (3) Toimetuleku- või hoolitusõppele olevale õpilasele ning õppekava, kus esitatakse: 1) üldised andmed õpilase kohta; 2) õpilase pedagoogilis-psühholoogiline kirjeldus; 3) erisused õppesises ja õpitulemustes; 4) õpilasele rakendatavad meetmed või õppe 5) õpitulemuste ja arengu hindamise kord; 6) individuaalse õppekava rakendamise ar 7) individuaalse õppekava koostamise ja t [RT I, 29.08.2014, 16	§ 8. Õppe ja kasvatus rühmuasetused I kooliastmes (1) Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatus põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivõimetus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesanded ja nende täitmiseks kuluvat aega. Esimeses kooliastmes keskendutakse: 1) kõlbeliste töökspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele; 2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse; 3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja t 4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele; 5) põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas ükste 6) õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele. § 2. Gümnaasiumihariduse alusväärtused (1) Gümnaasiumihariduses toetatakse võrdset määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut ning tema individuaalsetest eripäradest ja isiklikest huvidest tulenevate haridusvajaduste rahuldamist. Gümnaasium loob igale õpilasele võimalused tema võimete maksimaalseks arenguks õpilase eelistusi arvestades, loovaks eneseteostuseks, teaduspõhise maailmapildi kinnistamiseks ning emotsionaalse, sotsiaalse ja kõlbelise küpsuse saavutamiseks. (2) Gümnaasium jätkab põhikoolis toimunud väärtuskasvatust, kujundades eelkõige väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoitmise aluseks. Tähtsustatakse väärtusi, mis aitavad kaasa ühiskonna inimvara ning riigi majanduse arengule. (3) Riiklikus õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad „Eesti Vabariigi põhiseaduses“, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlike väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlike väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus). (4) Gümnaasiumiharidus on jätkuks põhiharidusele uue põlvkonna sotsialiseerimisel, mis rajaneb eesti kultuuri traditsioonidel, Euroopa ühisväärtustel ning maailma kultuuri ja teaduse saavutustel. Gümnaasiumihariduse omandanud vaimse, sotsiaalselt, emotsionaalselt, kõlbeliselt ja füüsiliselt küpsed inimesed tagavad Eesti ühiskonna sotsiaalse, kultuurilise, majandusliku ja ökoloogilise arengu jätkusuutlikkuse.	ättestatakse kooli § 11. III kooliastmes taotletavad põdevused Kolmanda kooliastme lõpus õpilane: 1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbiluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires; 2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri istevabalt ja lugupidavalt; asutades vajaduse korral asjakohast nõu; eesmäärke ja tegutseb nende nimel, juhul ja korrigeerib oma käitumist ning võtab s selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb s olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemeetodite (loogika ja ruumilise kasutamist; üheskonnas ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes; ida teaduslike seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi; It ja võimalikult riskita kasutada; kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust; tuuripärandist;

LÄHTUMINE OLEMASOLEVAST ÕIGUSRUUMIST

Mida ei muudetud?

- 1) **põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest** tulenevaid regulatsioone – nt õppekoormus, õppeainete nimetused;
- 2) **õppekava üldosas** kirjeldatud alusväärtused, taotletavad pädevused, kooliastme rõhuasetused, õppekorraldus, valdkondlik ainetundide jaotus, lõpetamise tingimused ja muu ühiskondlikult kokkulepitu;

Mida muudeti?

- 1) **õppekava lisad** ehk ainevaldkonnakavad, ainekavad, valikõppeainete ja –kursuste kavad (sh LÕK, TÕK, HÕK)
- 2) rõhutati **kooli õppekava võimalusi õppe paindlikul korraldamisel** – nt õppesisu valimine, koolivälise õppimise arvestamise võimaldamine, valikkursused, TÕK/HÕK nominaalse õppeaja pikendamine

ÕPPEKAVU ARENDANUD TÖÖRÜHMADE MOODUSAINE

Kes olid protsessi kaasatud?

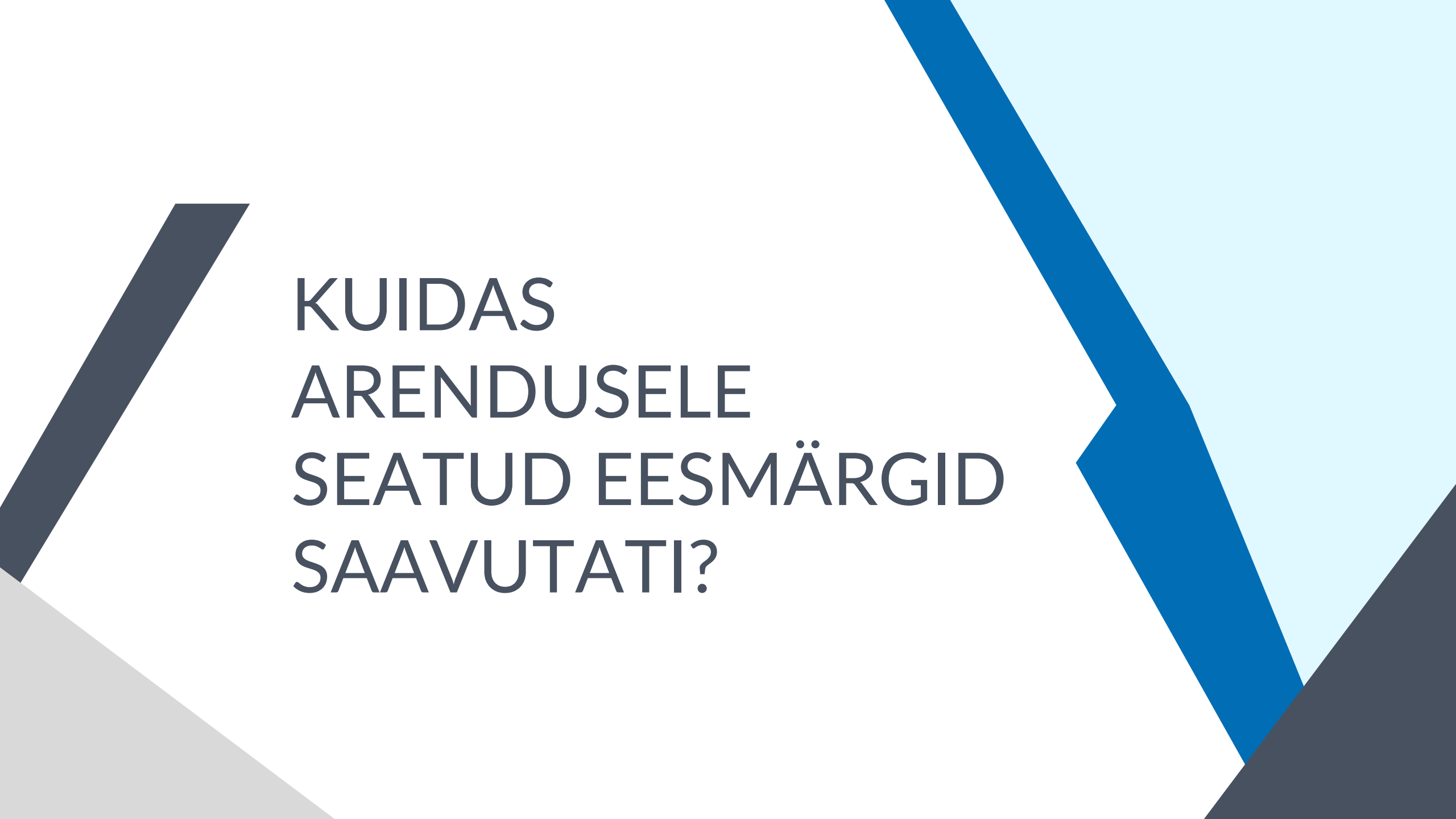
- Töörühmad moodustati **tegevõpetajatest ja ülikoolide ekspertidest**.
- Õppekavade ajakohastanud töörühmades osales kokku nimeliselt ligi **400 eksperti**.
- Igas valdkondlikus töörühmas olid esindatud **kõigi valdkonnaainete eksperdid** (nt kõigi loodusainete ja kõigi peamiste võõrkeelte eksperdid, eripedagoogid jt).
- Kaasatud olid ka **koolijuhid, aineühendused** ja Innove valdkonnaekspertid.
- Esimestel aruteludel osalesid ka **lastevanemate liidu** ja **õpilasesinduste liidu** esindajad ning **hariduspsühholoogid**.

PÕHIKOOI JA GÜMNAASIUMI RIIKLIKE ÕPPEKAVADE AJAKOHASTAMINE

2017. aastal alustasid valdkondlikud ekspertide töörühmad valdkonnakavades nii valdkonnapädevuste kui ka õpitulemuste nüüdisajastamisega

2019/2020 katsetati uuendatud õpitulemuste rakendamist seitsmes koolis

2021/2022 kutsuti uuesti kokku õpitulemusi ajakohastanud töörühmad, kes vaatasid tehtud töö üle ning esitasid oma lõplikud ettepanekud õppekavade ajakohastamiseks.

KUIDAS
ARENDUSELE
SEATUD EESMÄRGID
SAAVUTATI?

KUIDAS ARENDUSELE SEATUD EESMÄRGID SAAVUTATI? (1)

Õppekavade üldosades toodud rõhuasetuste (sh üldpädevuste) integreerimine aineõppesse

- Uute valdkonnapädevuste ja õpitulemuste sõnastamisel lähtuti põhimõttest **integreerida aineõppesse ka üldpädevuste** kujunemist toetavad õpitulemused
- Ainevaldkonnakavades täpsustati **hindamise, vaimse õppekeskkonna kujundamise** ja teiste õppekava üldosa põhimõtete rakendamist aineõppes
- **Kõrgemate mõtlemisoskuste** arengule suunatud õpitulemuste osakaalu suurendamine ainekavades

KUIDAS ARENDUSELE SEATUD EESMÄRGID SAAVUTATI? (2)

Ainekavade ülekoormatuse vähendamine

- Meil ei ole usaldusväärseid andmeid, mille põhjal väita, et õppekavad on üle koormatud
- Ainedidaktikaekspertidest ja tegevõpetajatest moodustatud **eksperttöörühmad said ülesandeks hinnata** õppekavade võimetekohasust/ülekoormatust ja sellest lähtuvalt teha **ettepanekud uuteks õpitulemusteks**
- Õpitulemuste **katsetamisel küsiti** muuhulgas **tagasisidet** võimetekohasuse/ülekoormatuse kohta
- Õpilase võimalikku ülekoormatust aitab vähendada **õppekava väljundipõhisuse ja pädevuspõhisuse rõhutamine** – õppesisu viimine rakendust toetavasse dokumenti, et rõhutada pädevuste kujunemise toetamist, mitte „teemade läbi võtmist“

KUIDAS ARENDUSELE SEATUD EESMÄRGID SAAVUTATI? (3)

Rõhuasetuse liikumine sisendipõhise õppimise korraldamiselt väljundipõhisele õppele

- Uute ainevaldkonnakavade koostamise lähtuti õppekava üldosast tulenevast põhimõttest käsitleda **õppekava kui haridusstandardit** ehk kehtestada õppekavaga see, milliste teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist koolis toetama peaks
- See, kuidas nende teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist toetatakse, lähtub koolikogukonna **eripärast** ning õpilaste huvidest ja vajadustest, mistõttu kirjeldatakse see **kooli õppekavas** ning toimub **õpilase ja õpetaja pedagoogilises suhtes**

KUIDAS ARENDUSELE SEATUD EESMÄRGID SAAVUTATI? (4)

Kaasava ja eri tasemetel lihtsustatud õppe eesmärkide ja käsituse seostamine riiklike õppekavade eesmärkide ja käsitusega

- Koostati **uus põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava üldosa terviktekst**, mille ülesehitus ja regulatsioonid on kooskõlas põhikooli riikliku õppekavaga ja/või täiendavad seda
- Loodi varasemast suurem **sidusus põhikooli riikliku õppekavaga** – kirjeldati eakohaselt lihtsustatud õppe üldpädevused, toodi sisse kooliastme mõiste jms

MILLE POOLEST ON UUENDATUD ÕPPEKAVA PAREM KUI VANA?

21. sajandi oskuste kujunemisele ja üldpädevuste arengule suunatud ainealased õpitulemused

Väljundipõhised ehk teadmiste, oskuste ja hoiakute omandamisele suunatud, mitte „teemade läbi võtmisele“ suunatud ainekavad

Kooli õppekavale ja selle kaudu kooli kogukonnale suurema paindlikkuse ja otsustusvõimaluse andmine

Võimaluste rõhutamine õpilase huvidest ja vajadustest lähtuva õppetöö läbiviimiseks

Õppimist soosiv raamistik, väärtused, pädevused jm on paigas

Maailm on valla!

Rõõmsad inimesed, kõik on valmis maailma edasi avastama.

Kooli tuleb hulk erinevaid uudishimulikke lapsi.

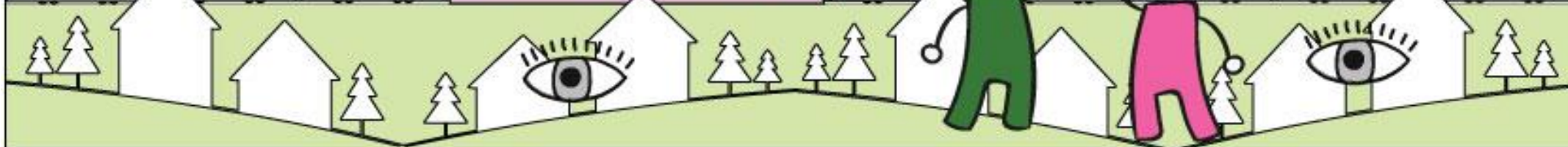
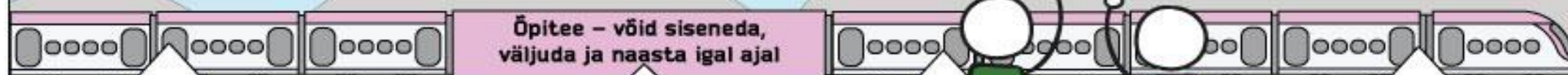
**IGAÜHEL
OMA
ÕPITEE**

Valid omale sobiva stiili ja kiiruse.

Õpitee – võid siseneda, väljuda ja naasta igal ajal

KUS JA KUIDAS SAAB TÄPSEMALT MUUDATUSTEGA TUTVUDA?

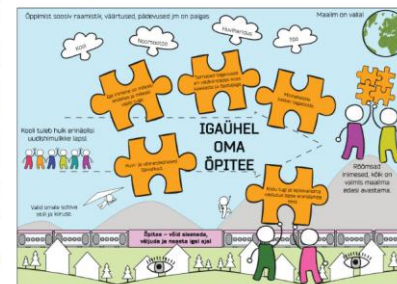
Õpetajate Lehes esitatud lühikokkuvõte

[Õppekavaveebis](#) esitatud uued ainevaldkonnakavad
ja muudatuste seletuskiri

[Õppekava infoportaal](#) > Riiklike õppekavade ajakohastamine 2022

Riiklike õppekavade ajakohastamine 2022

Kati Orav, 2019

Alates 2011. aastast kehtiv väljundipõhine õppekava tagab piisavalt võimalusi õppe mitmekesistamiseks, et õpilane saaks õppida ja õpetaja saaks õpetada. Kümne aastaga on ühiskonnas ja teaduses toimunud muudatused, millele reageerimist oodatakse koolide õppekavadelt. Riikliku õppekava ajakohastamine algabki sellest hetkest, mil õppekava on koolides kasutusele võetud.

ÕPPEKAVADE
AJAKOHASTAMISE
EDASINE
AJAKAVA

RIIKLIKE ÕPPEKAVADE AJAKOHASTAMISE AJAKAVA

Esialgne ajakava ajakohastatud õppekavade rakendumiseks

- Konsultatsioonid huvirühmadega – mai 2022
- Rakendumist toetavate materjalide koostamine – juuni-detsember 2022
- Koolidelt ja huvigruppidelt saadud tagasisidest lähtuvate muudatuste sisse viimine õppekavadesse – juuni 2022
- Õppekavamuudatuste jõustumine – (kavandatud) sügis 2022
- Õppekavamuudatuste rakendumine – (kavandatud) sept 2023

...AGA SEE POLE VEEL KÕIK!

Maailm on jätkuvalt pidevas muutumises ja nii ka õppekava

- 2022/2023 õppeaastal algab ühiskondlik arutelu järgmise õppekava arenduse aluspõhimõtete kokku leppimiseks
- Jätkuvalt on fookuses haridusvaldkonna arengukava 2035 seatud eesmärgid personaalsete õpiradade ja õmblusteta haridussüsteemi poole liikumisel
- Käesolev õppekavade ajakohastamine on meile täna jõukohane samm nendesamade eesmärkide poole liikumisel

ETTE SAADETUD KÜSIMUSI

Palun täpsustust - kas tutvustatakse

- üldhariduskoolide riiklikku õppekava?
- kutsekeskhariduse riiklikke õppekavu (kutseõppe osa)?
- kutsekeskharidust puudutavat üldhariduse riiklikku õppekava?

ETTE SAADETUD KÜSIMUSI

Kuidas toetab uus õppekava seda, et KÕIK Eesti koolid saavutaksid aastaks 2030 ÜRO kestliku arengu alaeesmärgi 4.7: “Tagada 2030. aastaks, et kõik õppurid omandavad teadmised ja oskused, mis on vajalikud kestliku arengu toetamiseks, pakkudes muu hulgas teadmisi kestlikust arengust ja säästvast eluviisist, inimõigustest, soolisest võrdõiguslikkusest, rahu ja vägivallatu kultuuri edendamisest, maailmakodanikuks olemisest ja kultuurilise mitmekesisuse hindamisest ning kultuuri osast kestliku arengu saavutamisel.”?

ETTE SAADETUD KÜSIMUSI

Teeme ettepaneku lisada valikaine kursus “Globaliseeruv maailm” valdkondadeüleste valikõppeainete hulka, millega tegelemine on kõrge riikliku tähtsusega, sest kursus aitab saavutada ÜRO kestliku arengu alaeesmärki 4.7.

ETTE SAADETUD KÜSIMUSI

Kas kunagi toimub ka õppekavade avalik teaduslik arutelu, kus võivad esineda ka eksperdid, kes hindavad õppekavade ja ainekavade vastavust RÕK eesmärkidele (eluks vajalike teadmiste sõnastamine jne.)? Kas tohib hinnata ka kogu 8 nov. 2016 Lähteülesande täielikku täitmist ja teha ettepanekuid selle paremaks saavutamiseks? Või kas hinnata tohib ainult õpitulemuste ümbersõnastamise paketi sõnastusi ja teha ettepanekuid nende paremaks formuleerimiseks?

ETTE SAADETUD KÜSIMUSI

Kas ja millal on oodata õppeprotsessi kirjeldusi või muid soovituslikke metoodilisi materjale, kus kajastub õppesisu, teemade jaotus klasside ja tundide vahel?

Põhikooli eksami eristuskirjas on üsna detailsed õpitulemused ja samuti loetletud nõutavad põhimõisted. Kuidas hakkab edaspidi olema eksamikorraldus, mis on õpilasele aluseksksamiks valmistumisel?

Aitäh! 😊

Hoiame kontakti

hm.ee

@haridusministeerium

@haridusmin